
I psaní scénáře má svoji duši

I psaní scénáře má svoji duši

Film *Vzdálená chvění* vypráví o mladém Senegalci, který touží dostat se do Francie. O mladé Francouzce, která touží po Senegalci. A o jejím otci, který touží ochránit svoji dceru před bláznivým africkým světem. „Nechtěl jsem do filmu projektovat jenom sám sebe, chtěl jsem, aby se v něm poznali i Afričané,“ říká belgický režisér MANUEL POUTTE o snímku, s nímž se účastní hlavní soutěže.

Váš film je magický, ačkoli v něm nenajdeme otevřeně nadpřirozené scény. Chtěl jste, aby se divák musel sám rozhodnout, jestli se bude držet realistické, nebo magické linie?

Těžiště tohoto filmu skutečně leží na nezřetelné hranici mezi viditelným a neviditelným světem. Už když jsem tenhle film začal psát, chtěl jsem, aby se všechno, co se ve filmu odehraje, dalo vyložit oběma způsoby. Chtěl jsem se věnovat neviditelným silám, které nás ovládají, aniž bychom o tom věděli. Zároveň jsem se ale snažil vyhnout zjednodušujícímu, nebo dokonce karikujícímu pohledu na nadpřirozeno, jaký se ve filmech často objevuje.

Ovlivnil vaši tvorbu magický realismus?

Ovlivnilo mě leccos. Filozofická konstrukce Edgara Morina, jeho víra v dualitu, ztráta identity, touha po věčnosti. Nebo Carlos Castaneda, Jeanne Favret-Saada. Antropologické přístupy, které popisují „nadpřirozenou realitu“ bez předsudků a zároveň bez apriorní fascinace a jež narážejí na hranice vědeckého poznání. V kinematografii mám rád „mystické“ Pasoliniho filmy *Evangelium podle Matouše* a *Dravci a vrabci* nebo Bressonův snímek *A co dále, Baltazare*. Mám je rád pro střízlivost herectví i pro jejich poetický rukopis.

Vzdálená chvění jsou plná protikladů. Například postava dívky – v „našem“ světě je duševně nemocná, v „jejich“ světě se stává normální. V čem je rozdíl mezi evropským a africkým myšlením?

Podle Afričanů jsou všechny jednotlivosti, i ty nejrozdílnější, na sobě závislé. Když my chceme něčemu porozumět, separujeme, škatulkujeme. Oni spojují. Podle Afričanů se nic neděje náhodou, neexistuje štěstí ani neštěstí, všechno má svůj důvod. To s sebou přináší jiný způsob myšlení – který jsme ovšem relativně nedávno, před pár stovkami let, měli taky.

Ve vašem filmu hraje důležitou roli animistické náboženství. Může víra, že věci mají svoji duši, obohatit naši kulturu?

Když řekneme, že věc má srdce, myslíme tím, že s sebou nese svůj směr, svůj příběh, svoji energii. Pro mě jako by se svět díky tomu stal znovu kouzelným místem. I psaní scénáře potom má svoji duši. Na druhou stranu přehnané čtení symbolů může způsobit psychické problémy. Když svět přeinterpretujete, zešílíte.

Mužský protagonista Bandiougou zoufale touží dostat se do Francie – je to cesta za štěstím, nebo jen hledání ztraceného ráje?

Touha po vysněném ráji a oběti, jež jsou pro něj mladí Afričané ochotni podstoupit, je důvod, proč jsme se rozhodli natočit tento film. Během castingů jsme se ptali několika stovek mladých Senegalců, jestli by chtěli odejít do Evropy nebo se už o to někdy pokusili. Devadesát pět procent z nich odpovědělo ano. Devadesát pět procent mladých obyvatel země sní o tom, jak ze země utéct!

V rolích Evropanů vystupují profesionální herci, v rolích Afričanů neherci. Chtěl jste tím podtrhnout rozdíl mezi oběma kulturami?

Profesionální herce a neherce dávám dohromady v každém svém filmu. V tomhle případě jsem navíc chtěl, aby Afričané do filmu přinesli něco svého, o čem já jako Evropan nic nevím. Profesionální herci by se jenom řídili mými pokyny. A to jsem nechtěl.

Projekce filmu VZDÁLENÁ CHVĚNÍ: 7. 7. 20:00 Velký sál, 8. 7. 10:00 Espace Dorleans
Štěpán Kučera